

**چارچوب پیشنهادی برای تولید و تدوین
برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران**

برای ارائه به شورای عالی آموزش و پرورش

آذرماه ۱۳۸۵

مقدمه

آموزش و پرورش از بنیادی‌ترین و مؤثرترین نهادهای اجتماعی است که در چگونگی وضعیت کنونی و آینده جامعه نقشی بی‌بدیل دارد. بویژه در نظام جمهوری اسلامی ایران که اهداف و غایات نظام آموزشی مبتنی بر آموزه‌های ناب اسلامی است، آموزش و پرورش از اهمیتی مضاعف برخوردار است. تحقق اهداف متعالی نظام- که زمینه‌سازی برای حرکت انسان‌ها به سوی خداگونگی است- تنها از طریق آموزش و پرورش هدافمند، پویا، فعال و با نشاط امکان پذیر خواهد بود. اصول قانون اساسی ج. ا. ا. و دیدگاه‌های امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری و نیز مواضع دولت جمهوری اسلامی ایران همه بر این جایگاه تأکید دارند.

در این راستا دستیابی به وضعیت مطلوب، مستلزم ترسیم راه روشن و طرح جامعی است که همه‌ی بخش‌های آموزش و پرورش را در نگاهی جامع و منسجم مورد ملاحظه قرار داده و بر اساس آن خط‌مشی‌های لازم را تعیین نماید. مطالعاتی که در حال حاضر برای دستیابی به فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی انجام می‌شود و نیز طرح تدوین سند ملی آموزش و پرورش کشور که مراحل پایانی خود را طی می‌کند، ارائه دهنده‌ی نظام جامع و وضعیت مطلوب مورد نظر خواهد بود.

در حال حاضر، بسیاری از کشورها برای کسب اطمینان از تصمیمات اخذ شده در فرایند یاددهی- یادگیری به تولید برنامه‌ی درسی ملی مبادرت نموده‌اند. در حقیقت، برنامه‌ی درسی ملی در هر کشور می‌تواند به ایجاد یک چارچوب و ارائه‌ی نقشه‌ی کلان برای حفظ و ارتقاء استانداردها و اطمینان از این که همه‌ی دانش‌آموزان به سطح مطلوبی از اهداف دست یافته‌اند، کمک نماید. متأسفانه، نظام آموزشی ما با وجود قدمت دیرینه، فاقد یک سند ملی است که در آن خط‌مشی‌ها و سیاست‌های حوزه‌ی برنامه‌ریزی درسی به روشنی تبیین شده باشد. به همین منظور تدوین و تولید سند «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» به عنوان یک بخش اساسی و مهم در مهندسی فرهنگی جامعه باید بتواند زمینه‌ی تعمیق و بالندگی تربیتی، علمی و فرهنگی نسل آینده را فراهم سازد.

آغاز اجرای این طرح در سالی که به نام مبارک پیامبر اعظم (ص) نامیده شده، نوید بخش تولید و تدوین «برنامه‌ی درسی ملی» در پرتو اهداف و ارزش‌های والای نبوی است.

ضرورت و اهمیت

تصمیم‌گیری در خصوص مسائل اساسی آموزش و پرورش، خصوصاً در حوزه‌ی برنامه‌ی درسی، مستلزم توجه به مسائل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر جامعه است. طی سال‌های اخیر، کشور‌های مختلف بر حسب ساختار نظام آموزشی و نوع وظایف و مسئولیت‌هایی که دولت‌ها بر عهده‌ی آنها گذاشته‌اند، همسو با تحولات علمی و فناورانه به بازنگری، تغییر یا اصلاح برنامه‌های درسی خود اقدام نموده‌اند. این تغییرات در کشور ما - با توجه به پیشینه‌ی فرهنگی و تاریخی - باید با تأکید بر اهداف عالی نظام تعلیم و تربیت کشور و با هدف مشارکت مؤثر و سازنده در عرصه‌های علمی و بین‌المللی صورت بگیرد؛ به گونه‌ای که امکان بقاء و دوام جامعه را فراهم نماید.

در این رابطه، مطالعات صورت گرفته در حوزه‌ی برنامه‌ی درسی نشان دهنده‌ی ضعف‌ها و نارسایی‌هاست؛ پاره‌ای از این آسیب‌ها که تولید برنامه‌ی درسی در سطح ملی را ضروری می‌نماید به قرار زیر است:

- آرمان‌گرایی بیش از حد برنامه‌ی درسی در کنار محافظه‌کاری و حفظ وضع موجود^۱
- عدم انطباق برنامه‌های درسی با نیازها و احتیاجات اقتصادی-اجتماعی جامعه^۲
- غلبه‌ی آموزش‌های نظری بر احتیاجات زندگی و واقعیت‌ها و نیازهای موجود^۳
- شکاف موجود بین جامعه و مدرسه^۴
- محدودیت و حاکمیت روش‌های سنتی در آموزش^۵
- فقدان انعطاف در برنامه‌های درسی^۶

^۱ - سند شماره دو

^۲ - سند شماره یک دو و سه

^۳ - سند شماره دو و سه

^۴ - سند شماره دو

^۵ - سند شماره دو، چهار و شش

- بی توجهی به یادگیری معنا دار و تأکید بر یادگیری طوطی وار^۷
- تأکید بر سنجش های کمی و پاسخ محور^۸
- کم توجهی به نقش و عملکرد معلمان در اجرای برنامه های درسی^۹
- پایین بودن سطح عملکرد معلمان و دانش آموزان در آزمون های بین المللی^{۱۰}
و بی توجهی به ویژگی های رشدی دانش آموزان در برنامه های درسی.^{۱۱}

متأسفانه، تغییرات ایجاد شده در برنامه های درسی برای پاسخگویی به مشکلات طرح شده در طی سالهای اخیر، به رغم آثار سازنده در برخی از زمینه ها به دلیل عدم وجود سیاست ها و خط مشی های روشن و تدوین شده در سطح کلان، پیوستگی و انسجام لازم را نداشته است و اطمینان و اعتماد عمومی را برای تربیت دانش آموزانی که توانمندی های لازم برای زندگی مؤثر در آینده را کسب کرده باشند، کاهش داده است.

در کنار این مسئله، ساختار نظام آموزشی که تصمیم گیری در خصوص هر یک از مؤلفه های برنامه ی درسی را در سطح وزارت خانه به چند دفتر و اداره ی کل واگذار نموده است، هر یک زیر مجموعه ی یکی از معاونت ها است که مشکلاتی را بر سر راه تربیت نیروی انسانی کارآمد، که محصول نهایی نظام آموزشی است، ایجاد نموده است.

با توجه به مستندات ذکر شده ی فوق "تهیه و تدوین برنامه ی درسی ملی" برای پاسخگویی به نیاز های رو به رشد یادگیرندگان جامعه، تدوین چارچوب ها و سیاستگذاری های مشخص و مشترک در حوزه ی برنامه ی درسی در سطح کشور برای ایجاد همسویی و وحدت رویه در بخش های مختلف، ضروری است.

تعریف

^۶ - سند شماره یک و سه

^۷ - سند شماره یک، دو، سه و پنج

^۸ - سند شماره یک و دو

^۹ - سند شماره دو و سه

^{۱۰} - سند شماره چهار، پنج و هفت

^{۱۱} - سند شماره پنج

”چارچوب و نقشه‌ی کلانی که سیاست‌ها و خط‌مشی‌های ناظر بر برنامه‌ی درسی کشور را جهت تحقق اهداف تربیتی نظام ج.ا.ا و ارتقاء استانداردهای آموزشی تعیین و تبیین می‌نماید.“

اهداف

بنا به ضرورت‌های پیش گفته و با تعریف اجمالی که از «برنامه‌ی درسی ملی» ارائه شد، تولید و تدوین برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، اهداف زیر را پی می‌گیرد:

- ارائه‌ی چارچوب جامع، منسجم و کلان‌مبئی بر مبانی فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی
- تعیین اصول، استانداردها، فرایندها، سیاست‌ها و مجموعه‌ی ضوابط کیفی و محتوایی نظام آموزشی کشور
- بازخوانی و بازسازی اهداف، رویکردها و حوزه‌های یادگیری بر اساس اولویت‌ها و نیازهای واقعی

ارتباط فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی، سند ملی آموزش و پرورش و برنامه‌ی درسی ملی

فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی به پرسش‌های بنیادین در عرصه‌ی تعلیم و تربیت کشور پاسخ داده و اصول حاکم بر نظام آموزش و پرورش کشور را تعیین می‌نماید. سند ملی آموزش و پرورش بر اساس فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی و نیز سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، ارتباط نظام آموزش و پرورش را در سطح ملی با سایر نهادها، سازمان‌ها و محیط‌های بیرونی جهت تحقق اهداف نظام برقرار نموده و سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان را برای هر یک از خرده نظام‌ها و ارتباط آنها می‌پردازد. برنامه‌ی درسی ملی به عنوان یک خرده نظام در مجموعه‌ی نظام آموزش و پرورش در چارچوب سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان تعریف شده در سند ملی، تدوین می‌شود و از پژوهش‌ها و یافته‌های تحقیقاتی تیم مجری سند ملی، استفاده‌ی کامل خواهد کرد. از آن‌جا که سند ملی عهده‌دار ارائه‌ی چارچوب‌های کلان برنامه‌ی درسی ملی است، تولید برنامه‌ی درسی ملی می‌تواند با اخذ این چارچوب‌ها، هم‌زمان با تولید سند ملی انجام گیرد.

اصول حاکم بر فرایند تولید برنامه‌ی درسی ملی

برنامه‌ی درسی ملی باید به گونه‌ای تولید و تدوین شود که بتواند با اتقان، جامعیت و با استناد کامل به یافته‌های پژوهشی، اعتبار لازم را کسب کند و در مرحله‌ی اجرا به درستی تحقق یابد؛ لذا اصول زیر در فرایند تولید آن باید رعایت شود:

- ۱- اصل رعایت مبانی اسلامی تعلیم و تربیت اسلامی: ابتناء تولید و تدوین سند در کلیه‌ی مراحل بر اساس مبانی تعلیم و تربیت اسلامی؛
- ۲- اصل مشارکت و اجماع: بهره‌گیری از همکاری و مشارکت همه‌ی واحدها، بخش‌ها و اقشار ذی‌ربط در سطوح مختلف در فرایند تولید سند؛
- ۳- اصل واقع‌بینی: توجه به واقعیت‌ها، نیازها، محدودیت‌ها و امکانات ملی به جهانی در زمان حال و آینده؛
- ۴- اصل جامع‌نگری: توجه تولیدکنندگان سند در تمامی مراحل کار به همه‌ی نیازها، اصول، چارچوب‌ها و اقتضائات؛
- ۵- اصل بهره‌گیری از تجارب و منابع پیشین: مطالعه و استفاده از همه‌ی اسناد و مدارک معتبر تولیدشده‌ی قبلی به نحو مطلوب و در حد امکان در تولید سند و پرهیز از دوباره کاری؛
- ۶- استفاده از تجربه‌ی سایر کشورها در تولید برنامه با حفظ مبانی ارزشی و اعتقادی نظام و رعایت مقتضیات ملی؛
- ۷- اصل انسجام و هماهنگی: برخورداری مؤلفه‌ها و عناصر سند از وحدت، انسجام، هماهنگی و عدم تعارض درونی؛
- ۸- اصل وضوح و شفافیت: عدم ابهام و کلی‌گویی در سند و تعیین تکلیف همه‌ی موارد لازم در آن.

برونداد طرح

آنچه به عنوان سند برنامه‌ی درسی ملی تولید خواهد شد، اجمالاً دارای محورهای کلان زیر خواهد بود:

- ۱- کلیات شامل مقدمه، ضرورت‌ها، اهداف و تعریف
- ۲- منطق، منابع و گفتمان حاکم بر برنامه از ابعاد اعتقادی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، روان‌شناسی و... که برنامه‌ی درسی دیدگاه‌های خود را از آن‌ها اخذ کرده است

- ۳ - اهداف و مقاصد برنامه‌ی جامع‌درسی کشور در دوره‌های مختلف تحصیلی (منبعث از اهداف اسناد فرادست) به صورت موضوعی و سطح بندی شده
- ۴ - حوزه های اساسی یادگیری (اعم از آموزش و پرورش) از قبیل:
- دانش ها و شناخت های اساسی (حیطه‌ی شناختی در دوره‌های تحصیلی)
- آداب و مهارت های اساسی: آداب و مهارت های ضروری برای هر دانش آموز ایرانی به طور روشن و مشخص
- نگرش ها و ارزش های مطلوب: ارزش ها و نگرش های مورد تاکید که یادگیرندگان باید به آن برسند.
- ۵ - زمان تخصیص یافته به هر یک از حوزه‌های یادگیری، دروس اختیاری، آموزش های فنی و حرفه ای
- ۶ - تعیین سازمان دهنده‌های مفهومی به صورت خلاصه برای هر درس به گونه‌ای که نتایج یادگیری را مشخص نماید.
- ۷ - تعیین رویکرد یاددهی-یادگیری در مقاطع کلیدی: در این بخش، شرایط یادگیری مطلوب و روش های مناسب ترسیم می شود.
- ۸ - تدوین خط‌مشی‌های ارزش‌یابی از برنامه و پیشرفت تحصیلی، چگونگی اصلاح آن و تعیین مسئولیت ها
- ۹ - تدوین سیاست های اجرایی و حدود اختیارات سطوح مختلف از ستاد تا مدرسه و کلاس در برنامه‌ریزی درسی و تعیین ارتباط این سطوح با یکدیگر
- ۱۰ - الگوی کلی نیروی انسانی مطلوب برای اجرای برنامه و نظارت و ارزش‌یابی آن
- ۱۱ - راهبردهای حاکم بر تولید، انتخاب و به کارگیری رسانه‌های آموزشی
- ۱۲ - استانداردهای لازم جهت فضای آموزشی مناسب برای اجرای برنامه‌ی درسی
- ۱۳ - تعیین خطوط‌مشی و فرایندهای تأمین نیازهای آموزشی گروه‌های یادگیرنده با نیازهای ویژه
- ۱۴ - تعیین سازوکارها و لوازم اجرای برنامه‌ی درسی ملی.

برنامه‌ی عمل:

«برنامه‌ی درسی ملی» و جایگاه و اهمیت آن اقتضا می‌کند بالاترین مقامات مسئول در آموزش و پرورش و خبره‌ترین صاحب‌نظران و کارشناسان درون و برون‌سازمانی در تولید و تدوین آن مشارکت و حضور داشته باشند و فرایند اعتباربخشی آن از جایگاه لازم و شایسته برخوردار باشد.

الف) کمیته‌ی راهبری

کمیته مرکب از:

- ۱- وزیر آموزش و پرورش (رئیس کمیته)
 - ۲- رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (نایب‌رئیس کمیته)
 - ۳- معاون آموزش و پرورش عمومی
 - ۴- معاون آموزش نظری
 - ۵- معاون پرورشی و تربیت بدنی
 - ۶- معاون برنامه‌ریزی و توسعه منابع انسانی
 - ۷- رئیس پژوهشگاه تعلیم و تربیت
 - ۸- دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش
 - ۹- مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی (مدیر طرح و دبیر کمیته)
 - ۱۰- مجری طرح تدوین سند ملی آموزش و پرورش
 - ۱۱، ۱۲، ۱۳ - سه نفر صاحب‌نظر در فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی و برنامه‌ریزی درسی (به پیشنهاد مدیر طرح و تصویب کمیته)
 - ۱۴، ۱۵، ۱۶ - سه نفر نماینده کمیته‌ی برنامه‌های درسی و تربیتی شورای عالی به پیشنهاد دبیر کل شورا برای هدایت و راهبری و نظارت عالیه بر اجرای آن.
- این کمیته با تصویب شورای عالی آموزش و پرورش به عنوان کمیسیون ویژه‌ی شورای مذکور در تدوین برنامه‌ی درسی ملی تلقی خواهد شد و عنداللزوم از کارشناسان، صاحب‌نظران یا نمایندگان نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط برای بررسی موضوعات خاص دعوت خواهد کرد.

ب) وظایف کمیسیون راهبری

- ۱ - تدوین سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی برای تدوین برنامه‌ی درسی ملی

- ۲- تصویب برنامه‌ی عمل پیشنهادی مدیر طرح
- ۳- تصویب برنامه‌ی زمان بندی اجرای طرح و نظارت عالی بر تولید آن
- ۴- بررسی، تصویب و ابلاغ آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌های مورد نیاز در فرایند تولید برنامه‌ی درسی ملی
- ۵- بررسی و تأیید فرایند دقیق تولید برنامه‌ی درسی ملی
- ۶- بررسی و تصویب عناوین و مجریان تحقیقات و پژوهش‌های مورد نیاز
- ۷- بررسی و تصویب اعضای کمیته‌ی تولید و تدوین سند
- ۸- بررسی و تأیید برنامه‌ی درسی ملی تولید شده و ارائه به شورای عالی آموزش و پرورش یا مراجع بالاتر برای تصویب نهایی

ج) آیین‌نامه‌ی جلسات کمیسیون راهبری

- ۱- جلسات کمیته به ریاست وزیر تشکیل می‌گردد و در غیاب ایشان، مسئولیت اداره‌ی جلسات به عهده‌ی نایب رئیس کمیته خواهد بود.
- ۲- جلسات عادی کمیته هر ماه یک‌بار در محل دفتر وزیر محترم آموزش و پرورش تشکیل می‌شود. در صورت نیاز و به تشخیص رئیس کمیته، جلسات فوق‌العاده با دعوت قبلی برگزار خواهد شد.
- ۳- دستور جلسات کمیسیون با پیشنهاد دبیر و تأیید رئیس کمیته تعیین می‌شود و همراه با اطلاعات لازم، حد اقل یک هفته قبل از تشکیل جلسه برای اعضا ارسال خواهد شد.
- ۴- جلسه با حضور حداقل هفت نفر از اعضا، رسمیت می‌یابد و هر مورد با تصویب اکثریت اعضا قابل اجرا خواهد بود.
- ۵- آماده کردن دستور جلسات، پی‌گیری مصوبات و ارائه‌ی گزارش‌های مورد نیاز به عهده‌ی دبیرخانه‌ی طرح خواهد بود.
- ۶- کمیته راهبری برحسب نیاز کمیته‌های فرعی تشکیل خواهد داد و برحسب ضرورت از اشخاص و صاحب‌نظران به ویژه مدیران و کارشناسان دفاتر سازمان و سایر دفاتر ستادی وزارت متبوع دعوت به عمل خواهد آورد.

د) شورای معین

شورای معین با مسئولیت مدیر طرح و عضویت کارشناسان ذیصلاح و زبده‌ای که به نمایندگی از طرف اعضای کمیسیون راهبری انتخاب و معرفی می‌شوند تشکیل خواهد شد. این شورا مستقر در دبیرخانه‌ی طرح است و وظیفه‌ی مشارکت در تولید برنامه‌ی درسی ملی و بررسی اسناد تولید شده قبل از ارجاع به کمیسیون راهبری و انجام امور محوله از سوی کمیسیون را در فرایند تولید برنامه به عهده خواهد داشت.

ه) دبیرخانه‌ی اجرای طرح

دبیرخانه توسط مدیر طرح تشکیل و با ایجاد تیم‌های مطالعاتی موردنیاز و با استفاده از صاحب‌نظران دانشگاهی و حوزوی و نیز همکاری و مشارکت کارشناسان زبده‌ی دفاتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی و سایر دفاتر سازمان و وزارتخانه، نیازهای مطالعاتی و پژوهشی طرح را تأمین می‌نماید.

همچنین مدیر طرح با شناسایی و به‌کارگیری صاحب‌نظران تعلیم و تربیت و حوزه‌ی برنامه‌ریزی درسی و نیز متخصصان رشته‌های گوناگون مورد نیاز و استفاده از گروه‌های آموزشی فعال و انجمن‌های فعال علمی و آموزشی، یافته‌های پژوهشی تیم‌های مطالعاتی فوق‌الذکر را تکمیل و اصلاح خواهد کرد. از نظرها و مشورت‌های تعدادی مشاور عالی نیز در روند اجرای طرح استفاده خواهد شد.

و) کمیته‌ی تولید و تدوین

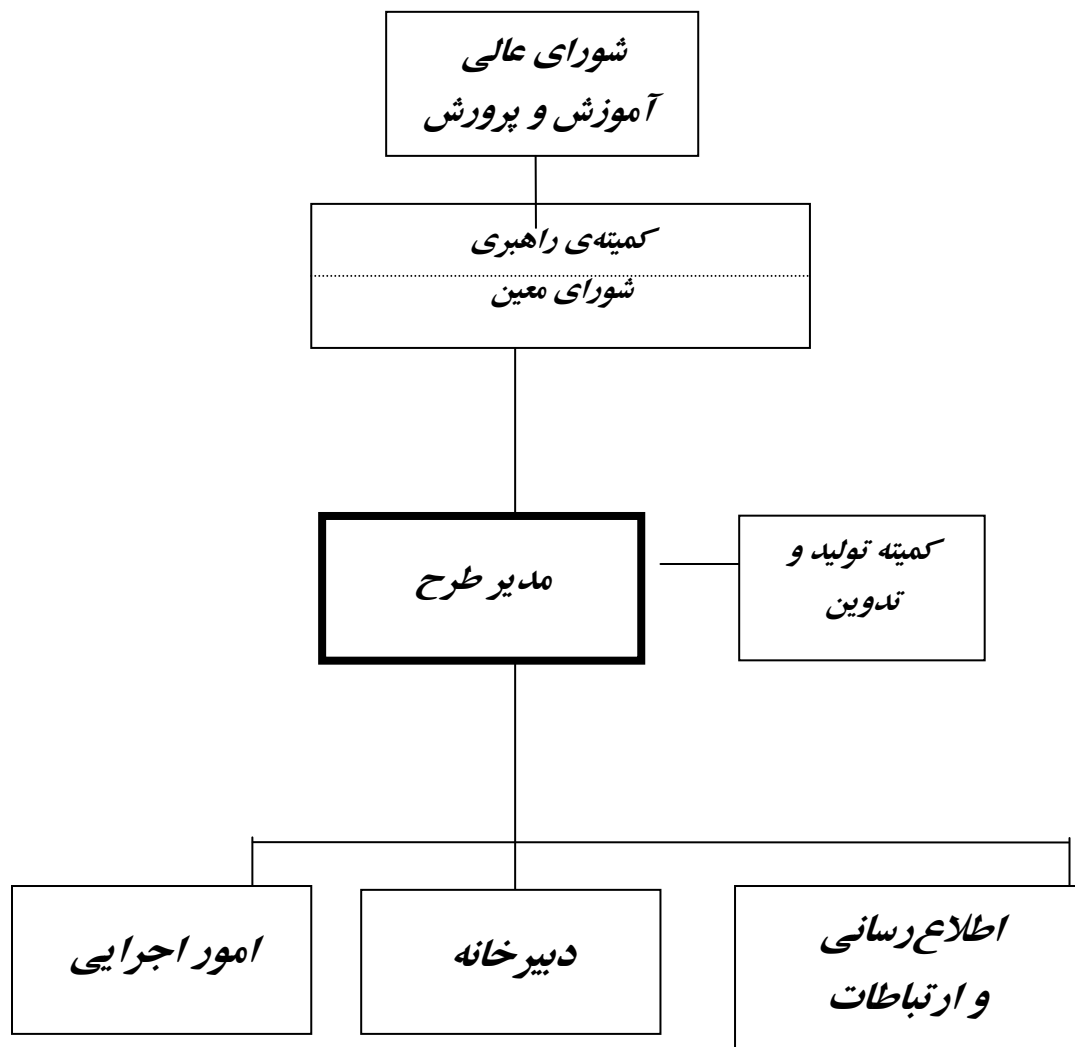
کمیته‌ی تولید و تدوین سند، مرکب از ۹ تا ۱۱ عضو تشکیل می‌شود و با بهره‌برداری از نتایج مطالعات و پژوهش‌ها و استنباط و تلفیق یافته‌های آن، تولید و تدوین سند نهایی «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» را برعهده خواهد داشت. اعضای این کمیته با ترکیبی مناسب از میان صاحب‌نظران در فلسفه‌ی تعلیم و تربیت اسلامی، برنامه‌ریزی درسی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، جامعه‌شناسی و مطالعات استراتژیک توسط مدیر طرح به کمیسیون راهبری معرفی و پس از تأیید کمیسیون، کار خود را آغاز می‌کنند. مسئولیت این کمیته برعهده‌ی مدیر طرح خواهد بود.

ز) زمان‌بندی اجرای طرح

در صورت مساعدت و پشتیبانی لازم، به شرح زیر است:

- ۱ - تدوین و پیشنهاد برنامه‌ی عمل، تصویب آن، تشکیل کمیسیون راهبری و شورای معین، ایجاد دبیرخانه‌ی طرح و تشکیل تیم‌های مطالعاتی، در مدت ۲ ماه
 - ۲ - بررسی و تصویب تعریف دقیق و مشخصات مورد نظر برنامه‌ی درسی ملی و تعیین سطح انتظارات در مدت ۲ ماه
 - ۳ - انجام مطالعات و پژوهش‌های تیم‌های مطالعاتی در مدت ۹ ماه
 - ۴ - تلفیق یافته‌های پژوهشی و بررسی و استنباط کارشناسی و تولید تدریجی سند توسط کمیته‌ی تولید و تدوین از آغاز تا مدت ۴ ماه پس از پایان مرحله‌ی مطالعات و تحقیقات
 - ۵ - بررسی و تصویب سند (همزمان با مرحله‌ی ۴) در کمیسیون راهبری
 - ۶ - عرضه‌ی سند به مراجع و کارشناسان ذی‌صلاح برای نقد و تکمیل در مدت ۳ ماه
 - ۷ - تقدیم سند به شورای عالی آموزش و پرورش و سایر مراجع ذی‌صلاح و اعتباربخشی نهایی آن در مدت ۴ ماه
- بدین ترتیب امید می‌رود در مدت دو سال، سند برنامه‌ی درسی ملی تولید، تدوین و تصویب گردد.
- این برنامه‌ی عمل در اولین جلسه‌ی رسمی کمیته‌ی راهبری طرح بررسی و تصویب، و برای اجرا توسط رئیس کمیته (وزیر محترم آموزش و پرورش) ابلاغ خواهد شد. ان شاء...

نمودار تولید برنامه‌ی درسی ملی

ضمائم

ضمیمه‌ی شماره ۱

مستندات تحقیقی مربوط به بخش ضرورت و اهمیت:

- ۱ - گزارش تفصیلی نتایج بین‌المللی پرلز (مقایسه پیشرفت سواد خواندن دانش‌آموزان ابتدایی در ۳۵ کشور جهان)، پژوهشکده تعلیم و تربیت، (۲۰۰۱) ۱۳۸۰.
- ۲ - مجموعه گزارش‌های همایش چالش‌ها و چشم‌اندازهای توسعه ایران، حوزه آموزش و پرورش (هم‌اندیشی پژوهشگران و نظریه‌پردازان کشور)، مؤسسه عالی آموزش و پرورش مدیریت و برنامه‌ریزی وابسته به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۱۳۸۰.
- ۳ - سند و منشور اصلاح نظام آموزش و پرورش ایران، تهیه شده توسط کمیته تدوین، ۱۳۸۲.
- ۴ - یافته‌های سومین مطالعه بین‌المللی TIMSS - ریاضیات دوره ابتدایی، پژوهشکده تعلیم و تربیت، ۱۳۷۳.
- یافته‌های سومین مطالعه بین‌المللی TIMSS - علوم دوره ابتدایی، پژوهشکده تعلیم و تربیت، ۱۳۷۶.
- ۵ - بررسی توان ذهنی و درک مفاهیم دانش‌آموزان دوره ابتدایی به منظور تعیین استاندارد‌های آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۳۷۶.
- ۶ - یافته‌های سومین مطالعه بین‌المللی TIMSS علوم دوره راهنمایی، پژوهشکده تعلیم و تربیت، ۱۳۷۷.
- ۷ - یافته‌های سومین مطالعه بین‌المللی TIMSS ریاضیات دوره راهنمایی، پژوهشکده تعلیم و تربیت، ۱۳۷۷.

ضمیمه‌ی شماره ۲

واژه نامه

مفهوم برنامه درسی

اصطلاح برنامه درسی به منظوره‌های گوناگونی به کار برده شده است. از جمله به عنوان برنامه‌ای برای یک موضوع درسی خاص در یک پایه تحصیلی مشخص، در طول یک دوره تحصیلی، یا به عنوان برنامه موضوعهای مختلف درسی در طول یک دوره تحصیلی (Ochs, 1974). با این وجود در بسیاری از موارد برنامه درسی از فهرستی از هدفهای آموزشی و مطالبی که باید در مدارس تدریس شود، تجاوز نمی‌کرده.

در سالهای اخیر مفهوم «برنامه‌ی درسی» گسترش یافته است، تا آن جا که برنامه تفصیلی کلیه فعالیتهای یادگیری فراگیرنده، انواع وسایل آموزشی، پیشنهادهای در مورد راهبردهای یادگیری و شرایط اجرای برنامه و ... را شامل شده است. (برنامه‌ریزی درسی مدارس، الف لوی، ص ۲۵ و ۲۴)

برنامه درسی

مجموعه‌ای از وقایع از قبیل پیش بینی شده که به قصد دست یابی به نتایج آموزشی - تربیتی برای دانش‌آموزان در نظر گرفته شده است. برنامه‌ی درسی از جنبه‌ی نظری به دو خانواده بزرگ یعنی طراحی

آموزشی و مهندسی برنامه درسی تقسیم می‌شود. (مهر محمدی، ۱۳۸۱، ص: ۵۸)

چهارچوب برنامه درسی

سندی مکتوب که در بردارنده مجموعه‌ی تصمیم‌هایی است که در خصوص برنامه‌ی درسی پیش از

آن که به مورد اجرا گذاشته شود، گرفته می‌شود. (همان منبع، ص: ۵۸)

برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی آموزشی عبارت است از کاربرد روشهای تحلیلی در مورد هر یک از اجزاء نظام آموزشی و

هدف آن استقرار یک نظام آموزشی کارآمد است. (فرایند برنامه‌ریزی آموزشی، گروه مشاوران

یونسکو، ص 38)

چشم انداز، پنداره

- عبارتند از ترسیم و نگارش "آنچه باید باشد" و "آنچه می‌تواند باشد". پنداره تصویر روشنی از آینده

که به صورت نگارش درآمده و برنامه‌ریزان استراتژیک انتظار دارند جامعه محلی، اجتماع و یا یک سازمان

به آن صورت باشند. (فراهانی، ص: ۶۲۸)

- ترسیم فلسفه و ایده‌آل‌هایی که برنامه‌ی درسی، تدریس و ارزشیابی، بر آن استوار است. (چهارچوب

برنامه‌ی درسی میشیگان)

برنامه درسی ملی

« برنامه درسی ملی » به معنای تهیه و تدارک برنامه‌ها و اقدامات اجباری و الزامی نظامدار و مدون برای تعلیم

و تربیت یک کشور است (Hansen, 1996). در حالیکه « سند ملی برنامه درسی » به مجموعه‌ای از

اصول و رهنمودهای کلی حاکم بر برنامه‌ریزی درسی یک کشور اطلاق می‌گردد.

از دیدگاه بوشامپ (1981) قلمرو برنامه درسی از دو حوزه « طراحی برنامه درسی» و قلمرو « تولید یا مهندسی برنامه درسی» تشکیل شده است. ابعاد قلمرو طراحی برنامه درسی شامل عناصری مانند اهداف، نیازسنجی، ملاکهای سازماندهی و تعیین محتوا، چگونگی ارتباط عمودی و افقی، ارزشیابی و مانند آن می باشد.

حوزه مهندسی برنامه درسی شامل سه قلمرو «تولید برنامه درسی»، « اجرای برنامه درسی ». « ارزشیابی برنامه درسی » است. در تولید برنامه درسی مسائلی مانند « خاستگاه برنامه درسی (مقوله تمرکز - عدم تمرکز) ، اقشار دست اندرکار و نوع مشارکت آنان (Short, 1982) و میزان انعطاف برنامه درسی در قبال نقش معلمان مورد توجه قرار می گیرد (Sabar, 1989). برای مثال اگر خواسته شود که به معلمان مسئولیت بیشتری در برنامه ریزی درسی داده شود این موضوع می تواند در سند ملی برنامه درسی مورد توجه قرار گیرد و اصول و رهنمودهایی پیرامون آن مطرح گردد.

اصل

- آنچه بر آن سایر چیزها بنیان می یابند .
- به رابطه‌ی مقرر میان پدیده‌ها با عوامل گفته می شود . مثل رابطه بین روش تدریس معین و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان . (فراهانی ، ص: ۴۷۲)
- بیان ارتباط بین عوامل مختلف بر روی انگیزش دانش آموزان . (Distance Glossary)

استاندارد

توافق بر روی سطوح اجرایی موفقیت و کارایی (چهارچوب برنامه‌ی درسی میشیگان)

راهبردهای آموزشی

- روش‌ها و تکنیک‌های خاصی که به منظور برآوردن اهداف آموزشی اجرا و موجب پیشبرد امر آموزش می‌شوند.

- روش‌های ارائه، تمرین و ارزیابی با مشخص کردن شیوه‌هایی که به وسیله آنها بازده یادگیری مطلوب

در موقعیت آموزشی به دست می‌آید. (فراهانی، ص: ۲۹۱)

ضمیمه‌ی شماره ۳

مروری بر عناصر و مولفه‌های اساسی برنامه‌های درسی ملی کشورها

مطالعه انجام شده در دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی

سال ۸۴

نام کشور: انگلستان

نظام آموزشی: غیر متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی ملی (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

۱- برنامه درسی ملی (تعریف)

۲- ارزش‌ها، اهداف و مقاصد

- هدف برنامه‌ی درسی ملی

- هدف برنامه درسی

- چهار قصد برنامه درسی ملی

الف: تعیین استانداردها

ب: ایجاد انسجام، وحدت، تداوم و استمرار

ج: ارتقاء درک عمومی

د: رشد و توسعه برنامه درسی مدرسه‌ای

۳- سطوح کلیدی ۱ و ۲

- کجا و چه زمان برنامه‌ی درسی به کار گرفته شود.

- جدول موضوعات درسی و پایه تحصیلی ارائه آن دروس برای دروس اصلی و فرعی
- ساختار برنامه‌ی درسی برای موضوع درسی و سطح کلیدی
- اهداف و انتظاراتی که در هر ماده درسی وجود دارد دروس :
- انگلیسی
- ریاضیات
- علوم
- طراحی و تکنولوژی
- تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات
- تاریخ
- جغرافی
- هنر و طراحی
- موسیقی
- تربیت بدنی
- اهداف قابل دست یابی
- سطوح توصیفی: انواع و محدوده‌ی عملکرد دانش آموزان در چهار سطح کلیدی (۱-۲-۳-۴)
- چگونگی طراحی برنامه مطالعاتی
- چگونگی و زمان گزارش پیشرفت تحصیلی
- آموزش مذهب
- آموزش جنسی

- چگونه برنامه درسی ملی رشد روحی ، اخلاقی ، اجتماعی ، فرهنگی را تامین می کند .
- راهنمایی های لازم برای ارتقای آموزش شخصی اجتماعی .
- تعیین مهارتهای کلیدی
- تعیین مهارت های تفکر
- آموزش کسب و کار و بازرگانی
- آموزش برای رشد پایدار
- ساختن اهداف یادگیری پایه
- چارچوب کار کردن با استراتژی های سواد آموزی و سواد ریاضی
- ۴- سطوح کلیدی ۳ و ۴
- صلاحیت ها و شرایط مورد نیاز OFEE
- آموزش مشاغل
- یادگیری و آموزش های مرتبط با کار
- ۵- ملزومات عمومی
- اهداف و اصول بر اساس نیازهای مختلف فراگیران
- دانش آموزان استثنایی - معلول
- ۶- زبان در طول برنامه درسی
- ۷- استفاده از ICT در برنامه درسی
- ۸- اصول بهداشتی و ایمنی در ارتباط با کار کردن با تکنولوژی
- ۹- ارزش ها در برنامه درسی برای آموزش و اجتماع

نام کشور: کره جنوبی

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی ملی (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

۱- فلسفه آموزش

۲- قوانین مربوط به روزهای مدرسه، ساعات درسی

۳- محتوا و جدول زمان بندی هر موضوع درسی در هر سال

۴- محتوا و جدول زمان بندی هر موضوع درسی در هر سال

۵- معیارهای کتاب درسی

۶- راهنمایی‌های عمومی برای فعالیت‌های یاددهی - یادگیری

۷- شیوه‌های ارزش‌یابی

برنامه‌ی درسی مدرسه‌ای شامل:

۱- جهت‌گیری طراحی برنامه درسی

۲- اهداف آموزش در سطوح مختلف

۳- سازماندهی برنامه درسی و استانداردهای زمان بندی

۴- راهنما و دستورالعمل سازماندهی و اجرای برنامه

- راهنمای عمومی و پایه

- سازمان‌دهی و اجرای برنامه‌ی درسی فنی و حرفه‌ای و دیگر موارد خاص

- سازماندهی و اجرای برنامه‌ی درسی در سطح ملی و محلی

- نحوه‌ی اجرا و نظارت بر اجرای برنامه
- نحوه‌ی برخورد با مدارس تجربی
- ارزیابی و کنترل کیفیت برنامه درسی
- سازمان دهی و اجرای برنامه ملی مدارس خاص

نام کشور: ژاپن

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی دوره‌های مختلف (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

- ۱- فلسفه آموزش
- ۲- پیشگفتار
- ۳- رویکردهای اساسی و پایه برنامه درسی ملی
 - اهداف برنامه درسی ملی
 - اصول اساسی و مشترک
 - نقش اساسی هر دوره
 - وضعیت کنونی کودکان و برنامه‌ی درسی در حال اجرا
 - محتوی آموزشی در سیستم ۵ روز در هفته
 - بررسی و چگونگی زیر نظر گرفتن و نظارت محتوای آموزشی
 - استراتژی‌های تدریس
 - استراتژی‌های ارزش‌یابی
- ۴- سازماندهی برنامه‌ی درسی و چارچوب ساعات مدرسه
 - سازمان دهی برنامه
 - زمان بندی مطالعات تلفیق

- اساسنامه و قوانین در مورد ساعات مدرسه
- زمان بندی ساعات مدرسه
- مجموع واحدها و دروس لازم برای گذراندن هر دوره
- ۵- آن چه مرتبط با استانداردهای برنامه‌ی درسی است.
- کتاب درسی و دیگر مواد آموزشی
- شیوه‌ی آموزش
- شیوه ارزش‌یابی
- چگونگی انتخاب دانش‌آموزان برای ورود به دانشگاه
- آموزش معلمان و ویژگی‌های آن
- آموزش و نکات مرتبط با ارتباط خانواده‌ها و جامعه با آموزش و پرورش
- ۶- ملحقات

نام کشور: آفریقای جنوبی

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی ملی (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

۱- معرفی برنامه‌ی درس ملی

- معرفی تعلیم و تربیت مبتنی بر خروجی سیستم
- حوزه‌های یادگیری
- برنامه‌های یادگیری
- جدول زمان بندی
- ارزش‌یابی

- ویژگی های معلم مطلوب
- ویژگی های دانش آموز مطلوب
- ۲- تکنولوژی و نتایج حاصله از یادگیری آن
- اهداف (گسترده و ویژگی های آن)
- ۳- واژه نامه

- برنامه درسی

- ارزش یابی

نام کشور: پاکستان

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه ی درسی ملی دروس (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

۱- مقدمه

۲- اهداف

۳- وسعت دانش و مفاهیم یادگیری در پایه های مختلف

۴- استراتژی های آموزش

۵- راهنمایی برای مولفین

۶- ارزش یابی و ارزیابی

۷- استراتژی های ارزش یابی

نام کشور: هند

نظام آموزشی: غیر متمرکز هماهنگ

عنوان سند: چارچوب و برنامه درسی ملی (NCF)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

۱- مسایل و نکات مورد توجه

- زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی

- نگاهی به آموزش و پرورش

- رشد و تکامل و طراحی برنامه درسی

۲- نکات و مسایل مورد توجه در برنامه‌ی درسی

- آموزش و پرورش برای یک جامعه متحد و منسجم

- آموزش برای دختران

- آموزش فراگیران با نیازهای خاص

- آموزش فراگیران در اقشار محروم و فقیر

- آموزش فراگیران با استعدادهای درخشان

➤ تلفیق دانش بومی و سهم هند در بشریت

➤ تقویت ملی و حفظ میراث فرهنگی

➤ واکنش و پاسخ به تاثیر جهانی شدن

➤ مواجهه و روبرو شدن با چالشهای فناوری و ارتباطات و اطلاعات

➤ مرتبط نمودن آموزش و پرورش با مهارتهای زندگی

- آموزش برای رشد و توسعه‌ی ارزش‌ها (اجتماعی، اخلاقی، روانی)
 - همگانی و عمومی شدن آموزش عمومی
 - مدارس جایگزین و مدارس با سیستم باز
 - تلفیق مسایل و نکات مورد توجه مختلف برنامه‌ی درسی
 - مرتبط ساختن آموزش با دنیای کار
 - کاهش بار برنامه درسی
 - کودک به عنوان سازنده دانش
 - رویارویی و ارتباط بین شناخت، عواطف و عمل
 - تعلیم و تربیت مبتنی بر فرهنگ
 - ایجاد و پرورش حساسیتهای زیبا شناسی و هنری
 - ارزش‌یابی مستمر و جامع
 - توانمند ساختن معلمان برای توسعه برنامه‌ی درسی
 - آموزش به عنوان فرایند مادام‌العمر
- ۳- پایه و اساس برنامه‌ی درسی
- برابری
 - پیشی گرفتن و برتری نسبت به گذشته
 - ارتباط داشتن با نیازهای اقتصادی و اجتماعی فراگیران جهت مقابله و رویارویی با آینده
- ۴- رویکردی برای فرایند برنامه ریزی درسی
- ۵- سازماندهی برنامه درسی در دوره‌های ابتدایی و متوسطه

- ۵-۱- ارزش دادن به آموزش و پرورش
 - ۵-۲- اجزا مشترک در هسته برنامه
 - ۵-۳- حرکت به سوی برنامه درسی بومی
 - ۵-۴- حداقل سطح یادگیری
 - ۵-۵- اهداف عمومی آموزش و پرورش
 - ۵-۶- پوشه و پرونده فراگیران
 - ۵-۷- طرح و برنامه مطالعات
 - آموزش کودکان پیش از دبستان
 - آموزش کودکان دوره ابتدایی
 - ۶- حوزه‌های اساسی یادگیری (زبان، ریاضیات و ...)
 - ۷- راهبردهای آموزش و پرورش
 - ۸- بستر و محیط تدریس و آموزش
 - ۹- سیستم آموزش باز
 - ۱۰- سازماندهی برنامه‌ی درسی دبیرستان
 - ۱۱- ارزش یابی
 - مدیریت سیستم
 - ۱۲- پشتیبانی و حمایت حرفه‌ای برای سیستم آموزش معلمان
 - ۱۳- تلفیق تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات یا تحصیلات مدرسه‌ای
 - ۱۴- آموزش و پرورش برای رشد و توسعه ارزش‌ها
- برنامه ریزی مدرسه

➤ مداخله جهت پشتیبانی

➤ منابع وارد کردن و گنجاندن ارزش‌ها

۱۵- نقش نهادها و سازمان‌های مختلف

۱۶- راهنمایی و مشاوره

نام کشور: لبنان

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ها و اهداف آموزش عمومی قبل از دانشگاه

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

۱- دوره‌های تحصیلی (سال‌های تحصیلی و سن ورود)

- قبل از دبستان

- ابتدایی، راهنمایی (آموزش پایه)

- دبیرستان

۲- رشته‌های تحصیلی دوره‌های دبیرستان:

۲-۱- ادبیات و علوم انسانی

۲-۲- جامعه‌شناسی و اقتصاد

۲-۳- علوم پایه

۲-۴- علوم تجربی

➤ اهداف عمومی

- مقدمه

۱- اصول کلی

۱-۱- در سطح فکری و انسانی

۱-۲- در سطح ملی

۱-۳- در سطح اجتماعی

۲- اهداف عمومی

۱-۲- تکوین شخصیت فرد

۲-۲- تربیت شهروند

۳- اهداف عمومی در هر مرحله

۱-۳- مرحله قبل از دبستان

۲-۳- آموزش پایه (ابتدایی- راهنمایی)

۳-۳- آموزش دبیرستان

- جدول دروس بر اساس زمان بندی

- جدول وسعت و توالی دوره

- برنامه‌ی درسی هر ماده درسی شامل:

۱- مقدمه

۲- اهداف عمومی

۳- جدول زمان بندی درس (بر اساس پایه، ساعت هفتگی، ساعت سالیانه)

۴- جدول وسعت و توالی محتوا

۵- اهداف آموزشی

۶- محتوا

نام کشور: سوئد

نظام آموزشی: غیر متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی سوئد (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

بخش مقدماتی (ارزش‌ها و وظایف اساسی مدرسه)

- اهداف

دستورالعمل‌های مدرسه برای حوزه‌های زیر:

1- دانش

2- هنجارها و ارزش‌ها

3- مسئولیت و تاثیر دانش آموزان

4- مدرسه و خانه

5- مدرسه و دنیای پیرامون

6- سنجش و نمرات

7- مسئولیت معلم

8- اهداف دروس

- هنر

- زیست‌شناسی

- فیزیک

- شیمی

- جغرافی

- علوم خانگی

- تاریخ

- ورزش و بهداشت

- ریاضیات

- مطالعات اجتماعی

- زبان سوئدی

نقش مدرسه / معلم / و دیگر کارکنان

نام کشور: فلسطین

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی فلسطین (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

1- اصول کلی:

درباره اصول کلی تدوین برنامه درسی

2- وضعیت کنونی آموزش و پرورش - شاخص‌هایی که نیاز به اصلاح برنامه درسی را نشان می‌دهد.

3- طرح برنامه درسی

ساختار کلی آموزش و پرورش

سهم هر موضوع درسی

جدول زمانی

4- اجرا - چگونگی اجرا

نام کشور: افغانستان

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند : برنامه درس ملی

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است :

1- مقدمه

الف- سیر تاریخی تعلیم و تربیت در افغانستان

ب- تحلیل اجمالی از وضع کنونی معارف افغانستان

2- خط مشی تعلیم و تربیت معارف افغانستان

3- اهداف عمومی (اعتقادی ، اخلاقی ، علمی آموزش و ...)

4- ساختار سیستم: مهد کودک (سه ماهه تا 3 ساله)

کودکستان‌ها (4 تا 6 سالگی)

ابتدایی (7 تا 12 سالگی)

متوسطه اول (13 تا 15 سالگی)

متوسطه دوم (16 تا 15 سالگی)

تصیلات بعد از دوره‌ی متوسطه (19-20 سالگی)

-اهداف دوره‌های آموزشی

5- برنامه‌های ماده درسی

-دینی

-زبان‌ها

-ریاضیات

-علوم تجربی

- علوم اجتماعی

- کارهای عملی (هنر و کامپیوتر)

- تربیت بدنی

- جدول برنامه‌ی درسی بر اساس دروس برای دوره‌های مختلف همراه با تقسیم بندی دروس

6- روش ها و اصول تدریس ، آموزش و مفردات ؛ (روش های سازنده ، تقویت انگیزه‌های مثبت ، محیط

آموزش ، پرورش مهارت‌های روحی - معنوی و عاطفی) ، تقویت روحیه اجتماعی - آموزش مادام العمر

7- سنجش و ارزیابی

8- راهنمایی و مشورت

نام کشور : زلاندنو

نظام آموزشی : غیرمتمرکز

عنوان سند : چارچوب برنامه درسی (CF)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است :

1 - پیشگفتار

2 - برنامه درسی: تعریف سند مذکور ، بافت ، چارچوب

3 - اصول

4 - حوزه‌های اساسی یادگیری

- زبان

- ریاضیات

- علوم

- تکنولوژی

- علوم اجتماعی
- هنرها
- بهداشت و سلامت جسمانی
- 5- مهارت‌های اساسی:
 - مهارت‌های ارتباطی ، حل مساله
 - عددی ، اطلاعاتی ، اجتماعی و تعاون ، جسمانی ، کار و مطالعه
- 6- نگرش‌ها و ارزش‌ها
- 7- بیانیه‌های برنامه‌ی درسی ملی
- 8- سنجش
- 9- بافت برنامه‌ی درسی

نام کشور: چین

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: برنامه‌ی درسی ملی (NC)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

- 1- اطلاعات عمومی
- 2- ساختار نظام آموزشی
- 3- مشخصات طرح اصلاح برنامه درسی:

الف- فرایند

ب- مساله

ج- چشم انداز

فرایند: تحقیق گسترده ملی ، برنامه ریزی ، تهیه چارچوب راهنمایی اصلاح برنامه در آموزش پایه

4- برنامه ریزی: مولف‌های برنامه درسی (راهنمای چارچوب ، استانداردهای برنامه درسی مربوط به

موضوعات درسی ، کتاب‌های درسی)

5- اجرای آزمایشی و اشاعه برنامه‌ی درسی

6- مساله

- فلسفه برنامه درسی

- اهداف

- محتوا

- ساختار

- اجرای برنامه

- ارزش یابی

- مدیریت برنامه درسی

چشم انداز:

1 - چشم انداز مقایسه‌ای مبتنی بر قانون هیچ کودکی نباید عقب بماند و چارچوب راهنمای اصلاح برنامه

2 - انتقاد بر برنامه درسی

3 - راه در پیش رو

نام کشور: مراکش

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: سند ملی آموزش و پرورش (N.F)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه‌ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

الف) بخش اول: اصول و مبانی

1 - ارکان

2- اهداف غیابی

3- حقوق و وظایف افراد و گروه‌ها

ب) بخش دوم: زمینه‌ها و اصول نوسازی

زمینه اول: توسعه آموزش و ارتباط آن با شرایط اقتصادی

رکن اول: توسعه آموزش کیفی در مدرسه فراگیر

رکن دوم: آموزش غیر رسمی و مبارزه با بیسوادی

رکن سوم: تلاش برای هماهنگی بیشتر میان نظام آموزشی و شرایط اقتصادی

زمینه دوم: تنظیم فعالیت‌های آموزشی

رکن چهارم: بازسازی ساختار و تنظیم دوره‌های تحصیلی آموزش و پرورش

- پیش دبستانی و دبستان

- دوره راهنمایی

- دوره متوسطه

- آموزش عالی

- آموزش سنتی

- گروه ویژه نیازمند

رکن پنجم: ارزش یابی و امتحانات

رکن ششم: مشاوره تحصیلی و شغلی

زمینه سوم: ارتقای کیفیت آموزش و پرورش

رکن هفتم: بازنگری برنامه‌ها و روش‌ها و کتاب‌های درسی و کمک آموزشی

- برنامه‌ها و روش‌ها

رکن هشتم: تقویم زمانی و ساعت‌های درسی و فعالیت‌های آموزشی

رکن نهم: بهبود تدریس زبان عربی و کاربرد آن و تسلط - زبان های خارجی و عنایت به لهجه های محلی

رکن دهم: کاربرد فناوری های اطلاعات و ارتباطات

رکن یازدهم: تشویق استعدادها و نوآوری و تحقیقات علمی

رکن دوازدهم: احیای فعالیتهای ورزشی و تربیت بدنی

زمینه چهارم: منابع انسانی

رکن سیزدهم: تشویق منابع انسانی و کیفیت دادن به آموزش آنان و بهبود شرایط کار و بازنگری معیارهای

ارزش یابی استخدام و ارتقای شغلی

رکن چهاردهم: بهبود شرایط مادی و اجتماعی دانش آموزان و توجه به دانش آموزان استثنایی

زمینه پنجم: اداره و برنامه ریزی و مدیریت

رکن پانزدهم: تمرکز زدایی و غیر متمرکز بودن در بخش آموزش و پرورش

رکن شانزدهم: بهبود برنامه ریزی عمومی نظام آموزش و پرورش و ارزش یابی مداوم آن .

رکن هفدهم: تنوع بخشی به مدل های ساختمان سازی و تجهیزات متناسب با فضای آموزشی

زمینه ششم: مشارکت و سرمایه گذاری

رکن هیجدهم: تشویق بخش آموزش خصوصی و کنترل معیارها و شیوه های اداره ای آن

رکن نوزدهم: بسیج منابع مالی و ارتقای سطح مدیریت .

نام کشور: تایلند

نظام آموزشی: متمرکز

عنوان سند: قانون آموزش و پرورش ملی (NEA)

فهرست مطالبی که به عنوان مولفه ها و عناصر اساسی سند تبیین گردیده است:

1- قانون آموزش و پرورش ملی: قانونی برای اصلاحات آموزش به منظور اعتلای بیشتر مردم تایلند.

2- قانون آموزش و پرورش ملی (۱۹۹۹) B.E. ۲۵۴۲

فصل اول: پیش بینی های عمومی: اهداف و اصول

فصل دوم: حقوق و ماموریت های آموزشی

فصل سوم: نظام آموزشی

فصل چهارم: توصیه های آموزش و پرورش کلی

فصل پنجم: امور اداری و مدیریت آموزشی

بخش اول: امور اداری و مدیریت آموزشی به دست دولت

بخش دوم: امور اداری و مدیریت آموزشی به دست سازمانهای اداری و محلی

بخش سوم: امور اداری و مدیریت آموزشی به دست بخش خصوصی

فصل ششم: استانداردهای آموزشی و تضمین کیفیت

فصل هفتم: معلمان، اعضای هیئت علمی و کارکنان آموزشی

فصل هشتم: منابع و سرمایه گذاری برای آموزش و پرورش

فصل نهم: فن آوری برای آموزش و پرورش

- پیش بینی های موقت

گام های بعدی: اصلاح آموزش و پرورش تا یلند

منبع:

طرح بررسی مقایسه ای اسناد و برنامه های درسی ملی کشورهای جهان به منظور تعیین مولفه ها و عناصر

برنامه درسی ملی ایران / مجری عبدالله نصیری